

TIETOPAKETTI OPISKELIJALLE

Sisällys

Johdanto.....	1
Opiskelu ja toimeentulo	2
Toisen asteen ammatillinen koulutus ja lukio	3
Korkeakoulut.....	4
Oppisopimuskoulutus	5
Aikuisopiskelu.....	5
Ammatillinen kuntoutus.....	6
Opiskelu ammatillisena kuntoutuksena.....	7

Johdanto

Ammatinvalintaa ja opiskelualaa pohdiskellessasi sinun kannattaa tutkia eri vaihtoehtoja ja keskustella niistä läheistesi, ystäviesi, eri aloilla työskentelevien tuttujesi, eri oppilaitosten ja esimerkiksi TE-toimiston ammattilaisten kanssa.

Tukea ammatinvalintaan voit saada monilta sivustoilta kuten:

- www.ammattinetti.fi
- www.opintopolku.fi
- asiointi.mol.fi/avo
- www.nkl.fi/tyo
- www.esteettatoihin.fi

- www.tietyoelamaan.fi
- www.kesaduuni.org

sekä kuntien, yritysten, järjestöjen ja oppilaitosten sivustoilta.

Näkövammaan huomioiminen ammattia ja jatko-opintoja valittaessa on tärkeää, mutta omien kiinnostuksen kohteiden tulisi olla aina etusijalla. Apua urasuunnitteluun sekä opiskeluun liittyviin palveluihin ja tukiin saat [Näkövammaisten liiton Työelämäpalveluista](#).

Opiskelu ja toimeentulo

Jos olet 16–67-vuotias vammaisen opiskelija, Kela voi maksaa kuntoutusrahaa opiskelun ajalta, jos opiskelun tavoitteena on työelämässä pysyminen, työelämään palaaminen tai työelämään pääseminen. [Lue lisää kuntoutusrahasta Kelan sivuilta](#).

16–19-vuotiaalle näkövammaiselle opiskelijalle Kela maksaa nuoren kuntoutusrahaa. Jos työskentelet opintojesi ohella ja saat myös nuoren kuntoutusrahaa, tuloillasi ei ole vaikutusta kuntoutusrahaan.

Vammaisena opiskelijana voit saada opintojesi tueksi myös

- henkilökohtaisen avustajan
- tulkkauspalveluita (perusopintojen jälkeen)
- kuljetuspalveluita
- korvausta opinnoissa välttämättömien apuvälineiden hankintaan
- korvausta asunnon muutostöistä, välineistä ja laitteista.

Opiskelussa tarvittavia apuvälineitä voit hakea joko Kelasta tai terveydenhuollosta. Kela voi myöntää muun muassa tietokoneen, Daisy-äänikirjojen kuuntelulaitteen ja lukutelevision. Terveystuon myöntämiä apuvälineitä ovat erilaisia pienempiä optisia apuvälineitä.

Jos tarvitset opiskelussa henkilökohtaista avustajaa, voit hakea sitä vammaispuvelulain mukaisena henkilökohtaisena apuna kuntasi sosiaaliuimistosta. Opiskelumatkoille on mahdollista hakea taksimatkoja kuljetuspuveluna.

Toisen asteen ammatillinen koulutus ja lukio

Lukioon tai ammatilliseen oppilaitokseen siirtyminen osuu ajallisesti yhteen sosiaaliuaraan liittyvien muutosten kanssa. Nuoren kuntoutusraha tulee haettavaksi, kuten myös 16 vuotta täyttäneen vammaistuki.

Peruskoulussa koulu huolehti koulunkäynnin henkilökohtaisen tuen tarpeen täyttymisestä, mutta lukiossa ja ammatillisessa oppilaitoksessa nuoren pitää itse hakea henkilökohtaista apua opiskeluun. Sama pätee koulumatkoihin.

Oppikirjoja saat saavutettavassa muodossa [Celia-kirjastosta](#). Opiskelussa välttämättömiä apuvälineitä esim. kannettava tietokone ja lukutelevisio voit hakea kuten yläkoulussakin. Jos tarvitset opiskelussa avustajaa, voit hakea sitä vammaispuvelulain mukaisena henkilökohtaisena apuna kuntasi sosiaaliuimesta. Hakemus on hyvä jättää heti opiskelupaikan varmistuttua.

Näkövammaiset opiskelijat saavat ylioppilaskirjoituksiin erityisjärjestelyjä. Näitä ovat apuvälineiden lisäksi muun muassa lisäaika (2 tuntia) sekä erillinen tila.

Korkeakoulut

Korkeakoulututkinnon voi suorittaa ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa. Opiskelu ammattikorkeakoulussa on työelämälähtöistä ja opintoihin liittyy lähes aina työharjoittelujaksoja ja projekteja yritysten kanssa. Yliopisto-opinnot taas ovat teoreettisempia ja keskittyvät yleiseen tasoon. Yliopisto-opinnot edellyttävät usein myös enemmän itseohjautuvuutta ja kykyä kantaa vastuuta omasta opiskelustaan.

Korkeakoulujen valintakokeisiin osallistuvat näkövammaiset hakijat voivat saada yksilöllisiä valintakoejärjestelyjä. Näitä järjestelyjä ovat muun muassa lisäaika, erillinen tila, apuvälineiden käyttö sekä mahdollisuus saada kysymykset isokirjoituksella, pistekirjoituksella tai sähköisessä muodossa. Erityisjärjestelyjä on haettava yhteishaun hakuajan aikana. Hakemuksen liitteeksi tarvitaan lääkärintodistus.

Korkeakouluun lähtevän näkövammaisen tulisi huolehtia siitä, että opiskeluun liittyvät apuvälineet ovat ajan tasalla. On myös syytä arvioida, olisiko henkilökohtaisesta avusta tai kuljetuspalvelumatkoista hyötyä. Opiskelusta tarvittavista erityisjärjestelyistä pitää sopia oppilaitoksen kanssa.

Oppisopimuskoulutus

Oppisopimuksella voi opiskella itselleen ammatillisen perustutkinnon, erikoisammattitutkinnon tai suorittaa tutkinnon osan. Se on myös hyvä keino syventää ja laajentaa omaa osaamistaan.

Oppisopimuskoulutukseen tarvitaan kolme osapuolta: opiskelija, työnantaja ja oppilaitos. Työnantajan ja oppilaan välillä on työsuhde, ja opiskelijalle maksetaan palkkaa oppisopimuksen ajalta. Tietopuolisesta opetuksesta ja oppisopimuksen tavoitteiden täyttymisen seurannasta vastaa oppilaitos.

Oppisopimusopiskeluun on mahdollista saada kuntoutusrahaa samalla tavalla kuin ammatillisessa oppilaitoksessa tapahtuvaan opiskeluun ja sitä varten on mahdollista hakea Kelasta apuvälineitä. Myös vammaispalvelulain mukaiset palvelut ovat haettavissa.

Aikuisopiskelu

Opiskelemaan voi lähteä myös aikuisena. Aikuisopiskelu tapahtuu usein töiden ohella tavalla, jossa lähiopiskelu ja itsenäinen etäopiskelu limittyvät. Usein tavoitteena jokin sekä opiskelijaa itseään että hänen työpaikkansa käytäntöjä kehittävä hanke tai lisäpätevyys joihinkin tehtäviin. Opiskelu voi olla lisä- tai täydennysopiskelua, pää- tai sivutoimista, monimuoto-opiskelua ja myös eläkkeen ohella opiskelua.

Aikuiskoulutuksissa on otettu huomioon aikuisten opiskelijoiden vuosien varrella kertynyt opiskelu- ja työelämäkokemus sekä vuorovaikutus- ja verkostotaidot. Aikuisen oppijan opiskelussa oppimista edistävät verkostot ja

toisilta aikuisopiskelijoilta oppiminen. Opinnot on usein järjestetty tavoilla, joissa otetaan huomioon aikuisopiskelijan elämän arjen haasteet. [Saat lisää tietoa aikuiskoulutuksesta Opintopolun verkkopalvelusta](#) ja [sieltä voit myös etsiä koulutuksia](#).

Uutta alaa voi ryhtyä opiskelemaan kehittymishalun ja vaihtelun vuoksi, mutta erityisesti myös silloin, jos aiemmassa työssä jatkaminen on käynyt kohtuuttoman työlääksi tai jopa mahdottomaksi. Tällöin on syytä tutustua esimerkiksi mahdollisuuteen suorittaa opintonsa niin sanottuna ammatillisena kuntoutuksena.

Ammatillinen kuntoutus

Ammatillisen kuntoutuksen ideana on auttaa vammaista tai pitkäaikaissairasta henkilöä pääsemään työelämään tai jatkamaan siellä. Ammatillinen kuntoutus sopii hyvin työelämän ulkopuolella oleville nuorille ja osatyökykyisille. Ammatillista kuntoutusta voi olla myös opiskelu, joka on hyväksytty ammatilliseksi kuntoutukseksi.

Ammatillisessa kuntoutuksessa arvioidaan kuntoutujan työ- ja toimintakykyä sekä etsitään ratkaisuja näkövammaan aiheuttamiin haasteisiin. Kuntoutuksen tarvetta arvioidaan ottamalla huomioon kokonaistilanteesi, muun muassa ikäsi, koulutuksesi, työkokemuksesi, muu osaamisesi, motivaatiosi, terveydentilanteesi ja terveydentilasi ennuste.

Kuntoutustoimien järjestäjinä toimivat pääasiassa Kela ja työeläkelaitokset. Työelämässä oleville ammatillista kuntoutusta tarjoavat työeläkelaitokset. Kela vastaa ammatillisesta kuntoutuksestasi silloin, jos et ole oikeutettu

työeläkekuntoutukseen tai tapaturma- ja liikennevakuutuksen kuntoutukseen. Myös TE-toimisto voi tukea ammatillista kuntoutusta.

Lisätietoa ammatillisesta kuntoutuksesta:

- [Kelasta](#)
- [Näkövammaisten liiton sivuilta](#)
- [Työeläke.fi -verkkopalvelusta](#)
- [Työeläkevakuuttajat TELA ry:n sivuilta](#)

Opiskelu ammatillisena kuntoutuksena

Tilanteestasi riippuen opiskeluasi ammatillisena kuntoutuksena voi tukea useimmiten joko työeläkeyhtiösi (jos olet työelämässä) tai Kela.

Kela tukee ammatillisena kuntoutuksena suoritettavia toisen asteen tai korkea-asteen perus-, jatko- ja uudelleen koulutusopintoja ja mahdollisesti myös esim. lukio-opintoja, jos ne ovat tarpeen ammattiin valmistavaa koulutusta varten. Työeläkeyhtiöt tukevat koulutustasi silloin, jos ne katsovat suunnittelemasi koulutuksen lisäävän mahdollisuuksiasi palata työelämään tai jatkaa siellä.

Jos opiskelusi on hyväksytty ammatilliseksi kuntoutukseksi, ja sinulla on kuntoutustarpeestasi ja koulutuksen sopivuudesta lääkärinlausunto B, voit saada Kelalta kuntoutusrahaa, joka on tasoltaan usein opintotukea korkeampi. Kela voi lisäksi korvata sinulle opiskelukustannuksia (esim. lukukausimaksuja ja koulutarvikekustannuksia) sekä koti- ja opiskelupaikan välisiä matkoja (ei kuitenkaan päivittäisiä koulumatkakustannuksia).

Jos et opiskele opintojasi ammatillisena kuntoutuksena, voit tiedustella muita tuen muotoja opintoihisi. Aikuisille on useita tukivaihtoehtoja. Myös erilaiset järjestöt ja säätiöt myöntävät erilaisia apurahoja ja stipendejä.

[Lisätietoja opintojen rahoituksesta saat Opintopolusta](#) ja [Näkövammaisten liiton sivuilta](#). Voit saada tukea niin ammatilliseen koulutukseen kuin korkeakouluopintoihin.